

O OSZCZĘDZANIU

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELI

Klasa VII-VIII Zajęcia nr 1

Dlaczego
oszczędzanie
się opłaca?

Banki Spółdzielcze

ZAJĘCIA 1:

Dlaczego oszczędzanie się opłaca?

Grupa wiekowa: klasa VII-VIII

Czas zajęć: 1,5 godziny

Wprowadzenie

Pracę z uczniami nt. zagadnień ekonomicznych warto rozpocząć od tematu dotyczącego różnych możliwości oszczędzania.

Uczeń po zajęciach powinien umieć wyjaśnić niżej wymienione pojęcia.

Oszczędności – jest to ta część naszych dochodów, która pozostaje do dyspozycji po dokonaniu wszelkich zakupów i uregulowaniu wszystkich rachunków, czyli kwota pieniędzy odłożona na realizację przyszłych celów.

Dochód – jest to wyrażona w kwocie pieniędzy różnica pomiędzy naszymi wpływami finansowymi (przychodami) z wszystkich możliwych źródeł a kosztami, jakie ponieśliśmy, aby je uzyskać (np. podatkami – wówczas mówimy o kwocie dochodu netto).

Budżet – zestawienie wszystkich dochodów i wydatków w określonym czasie (np. miesięczny, roczny). Pojęcie to wiąże się z planowaniem finansowym i jest pomocnym narzędziem określającym, na jakie wydatki możemy sobie pozwolić, biorąc pod uwagę aktualne i przyszłe źródła dochodów. Budżet tworzony jest zarówno na potrzeby pojedynczych osób, całej rodziny, jak i przedsiębiorstw, gmin czy państwa.

Lokata bankowa – polega na zdeponowaniu w banku pewnej sumy pieniędzy na określony z góry czas. Po jego upływie bank zwraca nam pełną sumę powiększoną o odsetki. Odsetki to rodzaj wynagrodzenia, które płaci nam bank za pieniądze złożone na lokacie.

Rachunek oszczędnościowy – to rachunek bankowy, na którym nie można wykonywać zbyt wielu operacji, lecz głównie wpłacać i wypłacać z niego pieniądze. Rachunek oszczędnościowy jest stosunkowo wysoko oprocentowany, a oprocentowanie jest porównywalne do wysokości oprocentowania lokat bankowych. Osoba oszczędzająca nie musi blokować środków finansowych na czas określony w umowie – tak jak to jest w przypadku lokaty.

Nauczyciel przedstawia i omawia różne rodzaje banków, ze szczególnym uwzględnieniem banków spółdzielczych.

Cele zajęć

Uczeń:

- wyrabia nawyk oszczędzania,
- poznaje różne formy oszczędzania pieniędzy,
- zna różne rodzaje banków (centralny, spółdzielczy, komercyjny),
- zna podstawowy cel funkcjonowania banków spółdzielczych (realizacja celów członków banku),
- zna cechy banku spółdzielczego,
- wie, jakie są różnice między bankiem spółdzielczym a innymi rodzajami banków.

Uczeń poznaje pojęcia:

oszczędzanie, odsetki, lokata, inwestycja, rachunek oszczędnościowy, rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, bank centralny, bank spółdzielczy, bank operacyjny (komercyjny).

Treści nauczania:

Zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego: wiedza o społeczeństwie.

Uczeń:

- podaje przykłady racjonalnego i nieracjonalnego gospodarowania,
- stosuje zasady racjonalnego gospodarowania w odniesieniu do własnych zasobów (np. czasu, pieniędzy),
- wyjaśnia, czym zajmują się: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych,
- wyszukuje i zestawia ze sobą oferty różnych banków (konta, lokaty, kredyty, fundusze inwestycyjne),
- wyjaśnia, na czym polega oszczędzanie i inwestowanie.

Metody i formy pracy:

burza mózgów, drzewko decyzyjne, karty pracy, praca z tekstem, rundka, praca indywidualna i grupowa, praca w parach.

Materiały

- karteczki samoprzylepne
- karty pracy dla uczniów
- tekst nt. banków spółdzielczych
- opowiadanie: „Mały znajduje Starego”
- instrukcja pracy w grupach
- schemat drzewka decyzyjnego
- przykładowe korzyści z różnych form oszczędzania

Przebieg zajęć

Krok 1: Mapa skojarzeń

Nauczyciel zapisuje na tablicy dużymi literami pojęcie: OSZCZĘDZANIE, rozdaje uczniom małe karteczki samoprzylepne i prosi, aby uczniowie wypisali wszystkie skojarzenia, które są związane z tym pojęciem. Uczniowie mają 2 minuty na wykonanie polecenia, pracując metodą burzy mózgów.

Po wykonaniu zadania każde dziecko odczytuje głośno swoje skojarzenia, podchodzi do tablicy i przykleja swoją karteczkę ze skojarzeniami. Na tablicy powstaje mapa skojarzeń do słowa OSZCZĘDZANIE.

Krok 2: Układamy definicję oszczędności

Nauczyciel prosi, aby uczniowie, tym razem w parach, spróbowali ułożyć i zapisać na karteczkach samoprzylepnych definicję pojęcia oszczędności. Po 2 minutach nauczyciel prosi uczniów o odczytanie swoich definicji. Nauczyciel wyjaśnia wątpliwości, koryguje błędy i podaje pełną definicję pojęcia oszczędności. Nauczyciel przedstawia temat i cele lekcji. Informuje o tym, że oszczędzanie powinno zakładać systematyczność i konsekwencję w działaniu.

Krok 3: Jak, po co i gdzie oszczędzamy?

Uczniowie pracują w grupach. Każda grupa otrzymuje kartę pracy (materiał pomocniczy nr 1). Grupy mają 15 minut na wykonanie zadania. Podczas pracy odpowiadają na pytania zawarte w kartach pracy:

- Dlaczego oszczędzamy? (np.: na przyszłą edukację swoją i swoich dzieci, nowe dobra trwałego użytku np. samochód, dla uzyskiwania stałego dochodu, dla znaczącego polepszenia swojego poziomu życia, na nowe mieszkanie, na studia, na „czarną godzinę” itp.)
- W jaki sposób oszczędzamy? (np.: rachunek oszczędnościowy, lokaty, inwestycje, zakup akcji lub obligacji, zakup innych walut obcych, do skarpety, do skarbonki itp.)
- Co możemy oszczędzać? (np.: pieniądze, energię, gaz, wodę itp.)
- Co wpływa na poziom oszczędności? (np.: konsekwentne dążenie do celu, oferty banków, procent zysków – odsetki, inflacja, długość oszczędzania)

Krok 4: Prezentacja pracy w grupach

Przedstawiciele poszczególnych grup na forum przedstawiają swoje odpowiedzi.

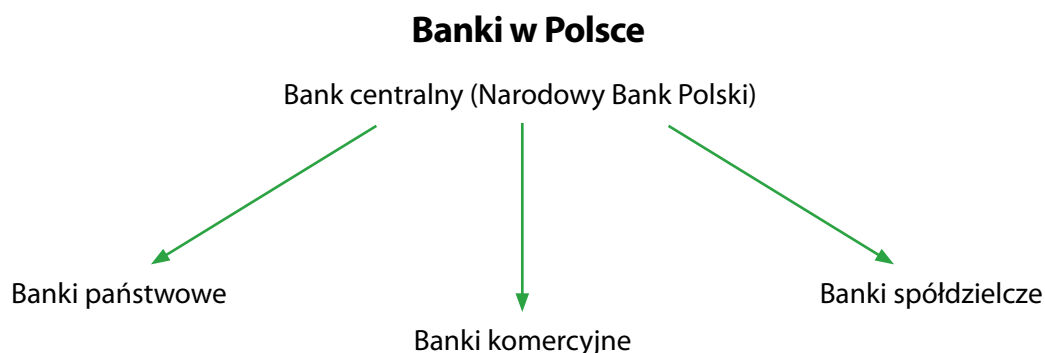
Nauczyciel przekonuje, że warto oszczędzać swoje pieniądze. Pozwala to przede wszystkim na zachowanie komfortu psychicznego, kiedy przychodzą trudniejsze dni w domowym budżecie. Dzięki oszczędzaniu mamy zawsze wolne środki pieniężne, dzięki którym czujemy się bezpieczniej, jednocześnie możemy wykorzystać je na określone przez nas cele bez sięgania po kredyt lub pożyczkę.

Krok 5: Oszczędzamy i inwestujemy

Nauczyciel wyjaśnia pojęcia, które powinny pojawić się w odpowiedzi na pytania, np.: rachunek oszczędnościowy, rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, lokata terminowa, inwestycja, odsetki, inflacja itp. Rozdaje uczniom informacje nt. form oszczędzania i inwestowania (materiał pomocniczy nr 2).

Krok 6: Rodzaje banków w Polsce

Aby móc mądrze oszczędzać, należy wybrać dobrą ofertę bankową. Nauczyciel wymienia i omawia różne rodzaje banków w Polsce. Na tablicy zapisuje wykres systemu bankowego w Polsce.

Krok 7: Cechy banku spółdzielczego

Nauczyciel czyta dwa razy tekst nt. banków spółdzielczych (materiał pomocniczy nr 3). Uczniowie w tym czasie wypełniają kartę pracy – praca indywidualna (materiał pomocniczy nr 4).

Następnie uczniowie czytają swoje odpowiedzi. Uczeń, który zanotował najwięcej poprawnych informacji zostaje nagrodzony. Uczniowie, którzy nie podali wszystkich odpowiedzi uzupełniają swoją kartę pracy podczas czytania poprawnych odpowiedzi przez innych uczniów.

Nauczyciel podsumowuje wiedzę na temat banków spółdzielczych w Polsce. Informuje, że banki spółdzielcze mają wyłącznie polski kapitał, ponadto inne banki nastawione są głównie na maksymalizację zysku, natomiast dla banków spółdzielczych najważniejsze są cele ich członków. Banki spółdzielcze opierają się na idei udzielania korzystnych pożyczek i idei współdziałania.

Krok 8: Podejmujemy decyzje finansowe

Nauczyciel odczytuje opowiadanie: „Mały znajduje Starego” (materiał pomocniczy nr 5). Następnie dzieli uczniów na grupy:

- Grupa Lokatka
- Grupa Oszczędnis
- Grupa Wydawacz
- Grupa Kumulacz
- Grupa Milioner

Rozdaje grupom polecenia i wyjaśnia zadanie. Uczniowie mają 15 minut na wykonanie zadania (materiał pomocniczy nr 6 i 7).

Krok 9: Korzyści z różnych form oszczędzania

Prezentacja pracy w grupach. Nauczyciel komentuje prace uczniów. Jeszcze raz wspólnie z uczniami wyjaśnia pojęcia:

- rachunek oszczędnościowy,
- rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy,
- lokata terminowa (materiał pomocniczy nr 2).

Krok 10: Praca domowa

Nauczyciel prosi uczniów, aby na kolejne zajęcia przynieśli przykładowe oferty banków w zakresie prowadzenia kont osobistych.

Rundka

Uczniowie siedzą w kręgu. Nauczyciel zadaje pytania i prosi uczniów, aby na nie odpowiedzieli:

- Czego nowego dowiedziałeś/aś się z dzisiejszych zajęć?
- Co chciałbyś/abyś przekazać swoim młodszym kolegom lub rodzeństwu?
- Którą z poruszanych kwestii uznajesz za najbardziej przydatną w życiu?
- Jakie znasz rodzaje banków?
- Czym różni się banki spółdzielcze od innych banków?
- O czym chciałbyś/abyś dowiedzieć się więcej?

W przyszłości chciałabym/chciałbym być:

- oszczędniem
- wydawaczem
- kumulaczem
- milionerem

Materiał pomocniczy nr 1

Dlaczego oszczędzamy, w jakim celu, na co?	W jaki sposób oszczędzamy?
Co możemy oszczędzać?	Co wpływa na poziom oszczędzania?

Materiał pomocniczy nr 2

Przykładowe korzyści z różnych form oszczędzania (źródło: www.sgb.pl)

Rachunek oszczędnościowy – przykładowe korzyści:

- prowadzenie rachunku – bez opłat,
- im więcej środków na rachunku, tym wyższe oprocentowanie,
- zmienne oprocentowanie inwestycji – możliwość uzyskania ponadprzeciętnych zysków,
- możliwość dokonywania nieograniczonych wpłat i wypłat,
- odsetki obliczane co miesiąc,
- możliwość wpłat gotówkowych lub bezgotówkowych.

Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy – przykładowe korzyści:

- im więcej środków na rachunku, tym wyższe oprocentowanie,
- do rozliczeń gotówkowych i bezgotówkowych,
- deklarowane miesięczne wpłaty już od 100 PLN,
- możliwość lokowania niskich kwot,
- oprocentowanie zmienne,
- nieograniczony dostęp do rachunku,
- operacje wykonywane w ramach rachunku potwierdzane wyciągiem,
- forma i częstotliwość otrzymywania wyciągu według preferencji klienta,
- dostęp do środków poprzez oddziały, bankomaty, Internet, telefon,
- odsetki dopisywane kwartalnie,
- możliwość otwarcia rachunku dla jednej lub kilku osób,
- dostęp do usług dodatkowych: debet, zlecenia stałe, kredyt odnawialny, karty płatnicze.

Lokata terminowa – przykładowe korzyści:

- minimalna kwota lokaty już od 50 PLN,
- możliwość wyboru oprocentowania stałego lub zmiennego,

- łatwy dostęp do lokaty poprzez sieć oddziałów, Internet, Teleserwis oraz Serwis SMS,
- możliwość negocjacji oprocentowania,
- lokata odnawialna – automatycznie odnawianie na kolejny okres bez konieczności wizyty w banku.

Materiał pomocniczy nr 3

Bank spółdzielczy – to jedna z prawnych form działalności banku. Aby wyjaśnić wyjątkowy charakter banków spółdzielczych, trzeba zrozumieć samą ideę spółdzielczości. Spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, która działa wspólnie dla dobra wszystkich jej członków. Spółdzielnie mogą prowadzić działalności społeczną, oświatową, kulturalną albo, tak jak w przypadku banków, gospodarczą.

Pierwsze banki spółdzielcze powstały w Polsce 160 lat temu. Miały na celu wsparcie lokalnych przedsiębiorców, rzemieślników i rolników. Spółdzielnie bankowe były zakładane przez ludzi, którzy mieszkali blisko siebie, znali się i chcieli wspierać się finansowo, by mogli się rozwijać.

Dziś rola banków spółdzielczych jest taka sama. Działają one dla lokalnej społeczności i zapewniają dofinansowanie różnego rodzaju projektów, które później służą wszystkim mieszkańcom regionu. Przede wszystkim wspierają lokalną przedsiębiorczość, w ten sposób przyczyniając się do rozwoju całego regionu. Biorą także udział w niekomercyjnych inicjatywach oświatowych i kulturalnych, którymi typowe banki komercyjne nie są zainteresowane ze względu na ich lokalny charakter, a co za tym idzie, nikły wydźwięk w ogólnopolskich mediach. Nawet podatki, które płacą banki spółdzielcze, służą mieszkańcom regionu, ponieważ zasilają budżety gmin i powiatów. To właśnie zaangażowanie w rozwój małych społeczności i współdziałanie przy najróżniejszych lokalnych projektach wyróżnia banki spółdzielcze na tle innych, dużych banków.

W Polsce istnieją dwa zrzeszenia banków: Spółdzielcza Grupa Bankowa (SGB) i Bank Polskiej Spółdzielczości (BPS). Banki spółdzielcze działające w Spółdzielczej Grupie Bankowej, łączą 160-letnią tradycję z nowoczesnością. Podstawowym celem banków SGB jest zapewnienie profesjonalnej i jak najlepszej obsługi finansowej dla firm, a także dla wszystkich mieszkańców, zarówno dużych miast, jak i małych miasteczek oraz wsi. Skupiając się na pracy dla rozwoju lokalnych społeczności, w pełni realizują ideę spółdzielczości, dlatego często są nagradzane i wyróżniane m.in. godłem Teraz Polska, Laurem Klienta, tytułami Lider Informatyki, Dobra Marka, Jakość Roku.

Materiał pomocniczy nr 4

Karta pracy dla ucznia

Pochodzenie banku spółdzielczego	Rola banku spółdzielczego
Główny cel banku spółdzielczego	Nagrody i wyróżnienia

„Mały znajduje Starego”

Budzik zadzwonił rano jak zwykle za szybko i bez sensu. Robił niby zwykle „drrrr”, ale ja słyszałem jakby mówił: „Wstawaj, Mały!” (wszyscy tak do mnie mówią – Mały – nie lubię tego strasznie) „Wstawaj natychmiast, bo dziś wydarzy się to samo, co wczoraj i dokładnie to samo, co jutro! A za oknem cudowna chlapa z wczorajszego śniegu i autobus, który nie przyjedzie!” No, wstałem, co zrobisz, można pomarudzić, ale i tak w końcu musisz się zwlec, nie? Umyć twarz, zęby, ubrać się, złapać śniadanie w locie i do szkoły. Idę pieszo, autobus zgodnie z planem nie przyjechał. I wiecie co? Na ziemi, przy krawężniku, leżały dwie stówy! Myślę – ktoś jakiś numer wyciął, na żyłce pewnie, czy coś, dzieciaki z podstawówki wciąż lubią takie akcje. Ale nie – leży i uśmiecha się do mnie Zygmunt I Stary, bez żyłki. Rozglądam się, bo może ktoś zgubił, szuka czy coś. Nikogo. Zygmunt jest mój! Należy do mnie!

I teraz gonitwa myśli, wiecie. Co zrobić z taką kasą? Może takse zamówić, ale taką wypasioną, i podjechać pod szkołę, że jakby nigdy nic, normalna rzecz, na bajerze. Ale w sumie nie wiem, czy Magda z ce akurat będzie przed wejściem, a jak nie będzie, to trochę lipa, nie? Zygmunt Dwie Stówy Stary patrzy na mnie wyczekująco... Stary, mówię, a może byśmy tak sobie po szkole wypadzik na miasto zrobili z chłopakami, tu cola, tam kebab, Mały stawia, Mały jest wielki...

Stoimy tak i dumamy z Zygmusem, a tu Franek leci, wiecie, Ścisły na niego mówimy, bo ma chłopak łeb do nauki. I Gruby się turla za nim, Gruby, bo się nie rusza prawie, chyba że na krześle, jak w niego z kompa strzelają. No i Gruby, jak zobaczył te moje dwie stówy, to mówi:

– O jaaaa! Mały! Kup sobie dodatki do Fify, starczy ci na nowe menu gry i komplet koszulek!

Nie, żebym rozumiał, o co mu chodzi, ale powiedziałem, że rozważę temat. Bo w sumie mógłbym sobie zafundować komplet koszulek i jakieś spodnie. A Ścisły, jak to Ścisły, zawiesza się na chwilę, wiecie, przerwa w dostawie prądu, po czym stwierdza:

– Gdybyś to włożył w jakąś nieruchomości, to za trzydzieści lat miałbyś...

I tu powiedział, ile bym miał, ale nie zapamiętałem, bo za trzydzieści lat, jak dobrze pokombinuję, to będę miał willę na Hawajach, odrzutowiec i sushi na śniadanie. No i, sorry, zejdźmy na ziemię, z nieruchomości, to póki co mógłbym sobie kupić domek z Lego. Chociaż w sumie... To jest jakiś pomysł...

Jeszcze nie wiem, co zrobię i na razie muszę przestać o tym myśleć, bo za trzy minuty mamy kartkówkę z fizyki. Zastanowię się po lekcjach. Chyba że Magda z ce powie, że mnie kocha, wtedy kupię, normalnie, wycieczkę na księżyc dla dwojga.

Malina Prześluga, „Mały znajduje Starego”

Polecenia dla grup

1. Wcielacie się w postać Małego. Macie do wyboru:

- a) wydajecie pieniądze od razu na komplet koszulek, spodnie i na wyjście do kina z kolegami,
- b) wpłacacie 200 zł na lokatę terminową (oprocentowanie: 5% w skali 1 roku),
- c) wpłacacie 200 zł na rachunek oszczędnościowy (oprocentowanie oszczędności: 3% w skali roku, prowadzenie konta 5 zł),
- d) trzymacie pieniądze w skarbonce,
- e) inna decyzja, jaka? (wymyślcie sami).

2. Wypełnijcie drzewko decyzyjne (drzewko należy zacząć wypełniać od dołu – wpisując wybrane decyzje Małego). Przedyskutujcie w grupie możliwe rozwiązania, po dyskusji zapiszcie w schemacie 2 rozwiązania Waszym zdaniem najtrafniejsze.

3. Zastanówcie się nad skutkami wybranych rozwiązań. Poszukajcie argumentów za i przeciw dla każdego z proponowanych przez Was rozwiązań i wpiszcie je w schemat.

4. W decyzji mogą Wam pomóc materiały pomocnicze – przykładowe korzyści z różnych form oszczędzania.

5. Sformułujcie ostateczną radę dla Małego. Zapiszcie to rozwiązanie i ponownie oceńcie, czy jest ono rzeczywiście najlepsze.

Czas pracy: 15 minut.

Polecenia dla grup

1. Wcielacie się w postać Małego. Macie do wyboru:

- a) wydajecie pieniądze od razu na komplet koszulek, spodnie i na wyjście do kina z kolegami,
- b) wpłacacie 200 zł na lokatę terminową (oprocentowanie: 5% w skali 1 roku),
- c) wpłacacie 200 zł na rachunek oszczędnościowy (oprocentowanie oszczędności: 3% w skali roku, prowadzenie konta 5 zł),
- d) trzymacie pieniądze w skarbonce,
- e) inna decyzja, jaka? (wymyślcie sami).

2. Wypełnijcie drzewko decyzyjne (drzewko należy zacząć wypełniać od dołu – wpisując wybrane decyzje Małego). Przedyskutujcie w grupie możliwe rozwiązania, po dyskusji zapiszcie w schemacie 2 rozwiązania Waszym zdaniem najtrafniejsze.

3. Zastanówcie się nad skutkami wybranych rozwiązań. Poszukajcie argumentów za i przeciw dla każdego z proponowanych przez Was rozwiązań i wpiszcie je w schemat.

4. W decyzji mogą Wam pomóc materiały pomocnicze – przykładowe korzyści z różnych form oszczędzania.

5. Sformułujcie ostateczną radę dla Małego. Zapiszcie to rozwiązanie i ponownie oceńcie, czy jest ono rzeczywiście najlepsze.

Czas pracy: 15 minut.

Schemat drzewka decyzyjnego

